

అనువాదం - ఒక కళ : సవాళ్లు, పరిష్కారాలు

డా. రమేష్ బాబు మామిడాల

అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్ - తెలుగు

చేవెళ్ళ ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల - రంగారెడ్డి జిల్లా

అనువాదం యొక్క నిర్వచనాలు

అనువాదం అనేది ఒక భాషలో ఉన్న సమాచారం, భావం, భావోద్వేగాన్ని మరో భాషలోకి మారుస్తూ, మౌలికాధారాన్ని కోల్పోకుండా అందించడం. ఇది ఒక భాషలోని రచనను చదివే వారికి, మాతృభాషలో అర్థం అయ్యేలా చేసేందుకు ఉపయోగపడే కళ మరియు శాస్త్రం రెండూ. లలిత కళల్లో సాహిత్యం (కవిత్వం) ఒక కళ. భాష అందంగా, కళాత్మకంగా, రసాత్మకంగా రూపుదిద్దుకొనే అద్దమే సాహిత్యం. మన ప్రాచీనులు పేర్కొన్న అరవై నాలుగు కళలతోబాటు అనువాదాన్ని కూడా వాటిలో ఒక ప్రత్యేకమైన కళగా చేర్చి పేర్కొనటంలో తప్పు లేదు. అలాగే సాహిత్యానువాదంలో భాషతోపాటు చరిత్ర, సంస్కృతి, అలంకారాలు, వాటన్నిటికంటే ముఖ్యంగా సృజనాత్మకత ఉంటాయి. కాబట్టి సాహిత్యానువాదం చేసేవారికి సాహిత్య సిద్ధాంతాలతోబాటు భాషాసిద్ధాంతాలపట్ల కూడా అవగాహన ఉండాలి. మొత్తానికి అనువాదం అనేది ఒక నిబద్ధతతో కళాత్మకమూ మరియు శాస్త్రీయంగా చేసేది కాబట్టి ఇది కూడా శాస్త్రం గా కూడా చూడవచ్చు.

నిర్వచనాలను కొన్ని పరిశీలిస్తే

రోమన్ జేకాబ్స్ ప్రకారం, అనువాదం మూడు రకాలుగా ఉంటుంది: అంతర్భాషా అనువాదం (భాషలోని పదాన్ని మరో పదంతో భాషలోనే బదలించు), అంతర్భాషిక అనువాదం (ఒక భాషనుంచి మరో భాషకు), అంతర్చేత్ర అనువాదం (భాషను శిల్పకళ, చిత్రకళ వంటి ఇతర ప్రకటన విధానాల్లోకి).

యూజిన్ నైదా ప్రకారం, అనువాదం అనేది "వనబజ్జుశ్రీవతివ అతి తీవ్రజాతి అంశం, అంటే మూల రచన పట్ల పాఠకుని స్పందన, అనువాదంలోనూ సమానంగా ఉండాలి."

తెలుగు అనువాదకులు వివిధ సందర్భాలలో ఇచ్చిన అనువాద నిర్వచనాలు పరిశీలిస్తే

1. కందుకూరి వీరేశలింగం

"విదేశీ రచనల భావాన్ని మన భాషలోకి తేలికగా తెచ్చి చదువరుల హృదయాలను తాకేలా చేయడమే అనువాదకుని పని."

వీరిది ప్రాథమిక దశలలో వచ్చిన నిర్వచనం అయినా, అనువాదంలో భావప్రాప్తికి ప్రాధాన్యతను సూచించేది.

2. జాషువా

“అనువాదం అనేది భావపూరితమైన మాటల ప్రయోగం - ఒక సాహిత్య రచయిత భావాన్ని మరో భాషలో జనించేటట్లు చేయడం.”

జాషువా గారి అభిప్రాయంలో అనువాదకుడు రచయిత అంతే స్థాయిలో భావానికి జీవం పోసేవాడిగా గుర్తించబడతాడు.

3. రాచకొండ విష్ణు ప్రసాద్

“అనువాదం అనేది భాషల మధ్య వ్యాఖ్యానం మాత్రమే కాదు, అది సంస్కృతుల మధ్య సృజనాత్మక సంభాషణ.”

ఇది అనువాదాన్ని కేవలం భాషా మార్పుగా కాకుండా, ఒక సంస్కృతి నుండి మరొక సంస్కృతికి భావప్రాప్తిగా చూస్తుంది.

4. చింతమనేని హనుమచ్ఛాస్త్రి

“అనువాదం అనగా ఒక భాషలోని రచనను మరో భాషలో అర్థాన్ని నష్టం లేకుండా, భావాన్ని నిక్షిప్తంగా, అచ్చంగా మార్చడం.”

చింతమనేని గారి అభిప్రాయం ప్రకారం, అనువాదంలో సృజనాత్మకత కన్నా, భావాన్ని విశ్వసనీయంగా మార్చడం ప్రధానమైన లక్ష్యం.

5. వెన్నెలకంటి (సినిమా అనువాదకుడు - డబ్బింగ్ రచయిత)

“ఎవడాన్ని కాదు, భావాన్ని అనువదించాలి. ఒక మాటలో అంతులేని అర్థం ఉండవచ్చు. ఆ అర్థాన్ని అందించగలిగితే తప్ప అనువాదం పూర్తి కాదు.”

వెన్నెలకంటి గారి మాటలు సినిమాటిక్ అనువాదంలోనూ అదే స్థాయిలో వర్తిస్తాయి. ప్రతి మాటకు సరైన భావం రానిదే అనువాదం అర్థవంతం కాదు.

6. చలసాని ప్రభాకర్

“అనువాదకుడు ఓ రెండో రచయిత. ఆయన స్వతంత్రంగా రచించడు కాని, భావాన్ని తనదైన శైలిలో తిరిగి నిర్మించాల్సి ఉంటుంది.”

ఇది అనువాదకుని స్థితిని అద్భుతంగా వివరించే నిర్వచనం. ఇది కూడా “అనువాదం ఒక కళ” అనే భావనకు బలం చేకూర్చుతుంది.

7. సత్యవతి (కవయిత్రి, అనువాదకురాలు)

“కవిత్వానికైనా, కథకానికైనా అనువాదం చేసేటప్పుడు ఆ రచన పుట్టిన నేల వాసనతో పాటు, మన భాషలో కూడా పరిమళించాలి.”

ఈ మాటలు అనువాదంలోని సాంస్కృతిక అనుభూతి, అవసరాన్ని స్పష్టంగా తెలియజేస్తాయి.

ఈ విధంగా తెలుగు అనువాదకులు ఇచ్చిన నిర్వచనాలు ఒకే విధంగా అనువాదాన్ని 'భాషా మార్పు'గా కాకుండా 'భావ మార్పు'-సంస్కృతి మార్పు-సృజనాత్మక ప్రక్రియ'గా చూశారు. ఇవి అనువాదాన్ని ఒక కళగా నిలబెడతాయి. అనువాదకుని పాత్రను ద్వితీయ రచయితగా, ద్వితీయ సృజనకర్తగా సమర్థిస్తాయి.

ఈ నిర్వచనాల ప్రకారం, అనువాదం అనగా కేవలం పదాలను మార్చడమే కాదు - భావాన్ని, సాంస్కృతిక నేపథ్యాన్ని, భావోద్వేగాన్ని కూడా నిక్షిప్తంగా మారుస్తుంది.

అనువాదం ఒక కళగా పరిణామం

అనువాద ప్రక్రియలో అనేక సృజనాత్మకత, భాషాపటుత్వం అవసరం. అనువాదకుడు కేవలం భాషలు తెలిసినవాడే కాదు, రెండు సంస్కృతుల మధ్య వంతెన వలె ఉండాలి. ఉదాహరణకు, గురజాడ 'దేశభక్తి'కు సంబంధించిన భావాన్ని ఇంగ్లీష్ లోకి అనువదించినపుడు కేవలం "భావతీతీ" అనే పదం చాలు కాదు, అతని భావనకు అనుగుణమైన భావములు, సందర్భము ఇవ్వాలి.

అనువాదం శాస్త్రీయతను ఇముడ్చుకున్న కళ లేదా కళాత్మకతను కలిగిన శాస్త్రం; అని అంటే అనువాదంలో కళాత్మకత, శాస్త్రీయత అనే రెండు గుణాలు ఉన్నాయి కావ్యానువాద్, సాహిత్యానువాద్ అనే పేర్లతో హిందీలో కొన్ని గ్రంథాలు అనువాద విధానంపై వెలువడ్డాయి. కన్నడంలో ప్రధాన్ గురుదత్ రచన అనువాద కలె అనే గ్రంథం కూడా ఈ రంగంలో ప్రముఖమైంది. తెలుగులో అనువాదానికి సంబంధించి సమగ్రమైన గ్రంథం లేదనే చెప్పాలి. రాచమల్లు రామచంద్రారెడ్డి రచించిన అనువాద సమస్యలు ఒక్కటే అనువాద విధానం మీద తెలుగులో మొట్టమొదట వెలువడింది. అనువాద సమస్యలను ముఖ్యంగా భాషా సమస్యలను, ప్రముఖుల రచనల నుండి ఉదాహరణలతో చక్కటి విశ్లేషణతో చేసిన రచన ఇది. ప్రత్యేకించి సాహిత్యానువాదం కోసం చేసిన రచన కాకపోయినా విషయాన్ని బట్టి మనం కొన్ని సిద్ధాంతాలు ఏర్పరచుకొనేందుకు ఉపయోగపడే మంచి గ్రంథం.

అనువాదకులు రచనలను ఎన్నుకొనేటప్పుడు మూలభాష చక్కగా, తప్పులు లేకుండా, అందంగా వాడబడిందా లేదా అనే విషయం గమనించాలి. మూలంలోనే బలం లేనప్పుడు అనువాదం ఎంత కష్టపడి చేసినా నీరసంగానే ఉంటుంది. దీనితో పాటే మూలరచనలోని

భావాన్ని తప్పకుండా పట్టాలి.

శైలిని పునరుత్పత్తి చేయాలి.

పాఠకుల అర్థబోధనకు అనుగుణంగా ఉండాలి.

సాంస్కృతిక వైవిధ్యాలను గౌరవించాలి.

అందువల్ల, అనువాదం శాస్త్రం కన్నా కళగా ఎక్కువగా భావించబడుతుంది.

ఆధునిక సాహిత్య అనువాదంలో ఎదురయ్యే ప్రధాన సమస్యలు

ఆధునిక సాహిత్యం అనగా నూతన భావోద్వేగాలను, వ్యక్తిగత అనుభవాలను, ప్రయోగాత్మక భాషను కలిగిన రచనలు. ఇవి అనువదించేటప్పుడు అనేక సవాళ్లు ఎదురవుతాయి:

సాంస్కృతిక అంతరాలు (జబల్బట్టి + యజ్ఞం):

ఉదా: ఒక తెలుగు నవలలో "బతుకమ్మ" అని వచ్చే పదాన్ని హిందీ లేదా ఇంగ్లీష్ లోకి అనువదించడం చాలా కష్టం. ఇది కేవలం పండుగ పేరు కాదు, అది తెలంగాణ మహిళల భావోద్వేగాలకు ప్రతీక.

భాషా ప్రయోగాలు (అబ్రహం లింగ్స్ × అలీ ఖాన్):

ఆధునిక రచయితలు కొత్త పదాలను, సమాసాలను, రూపకాలను సృష్టిస్తారు. వాటిని ఇతర భాషల్లో అర్థం అయ్యేలా మార్చడం కష్టం.

ప్రాదేశిక భాషలు మరియు బాషాలు (అబ్రహం లింగ్స్ × అలీ ఖాన్):

స్థానిక భాషా ఖయ్యుమ్ ను సాధారణ భాషలోకి మార్చితే అసలైన తీవ్రతలు అర్థం అవుతుంది.

కవిత్వంలో ఛందస్సు, యతి, ప్రాసలకు అనువాదం లో భంగం రావచ్చు.

వాక్య నిర్మాణాలు (అబ్రహం లింగ్స్):

భిన్న భాషలకు వాక్య నిర్మాణాలు భిన్నంగా ఉంటాయి. ఇంగ్లీష్ సూత్రబద్ధమైన భాష కాగా, తెలుగు ఎక్కువ శ్రావ్యత్వాన్ని ప్రాధాన్యం ఇస్తుంది.

సమస్యల పరిష్కార మార్గాలు

సందర్భానుసార అనువాదం (అబ్రహం లింగ్స్ × అలీ ఖాన్):

పదానికి పదంగా అనువదించకుండా, సందర్భాన్ని బట్టి భావాన్ని అందించడం.

అనువాద నోట్లు మరియు గ్లోసరీలు:

సాంస్కృతిక పదాలకి పాదటిప్పణులు (అబ్రహం లింగ్స్), గ్లోసరీల రూపంలో వివరణ ఇవ్వడం.

సృజనాత్మక స్వేచ్ఛ (అబ్రహం లింగ్స్ × అలీ ఖాన్):

అనువాదకుడు తగిన సందర్భాల్లో స్వేచ్ఛగా పదాలను లేదా పదబంధాలను మార్చుకోవడం.

సంస్కృతులపై అవగాహన:

రెండు భాషల సంస్కృతులనూ లోతుగా అర్థం చేసుకోవడం ద్వారా సంబంధిత భావాలను సృష్టించడం.

రచయితతో పరస్పర సంభాషణ:

జీవించి ఉన్న రచయితల రచనల అనువాదం చేస్తే, వారి అభిప్రాయాలు, వివరణలు తీసుకోవడం వల్ల బాగా సహాయం అవుతుంది.

కంప్యూటర్ ఆధారిత అనువాద సహాయక సాధనాలు:

అనువాదాన్ని మెరుగుపరిచే టూల్స్ ఉపయోగించడం (ప.ప్ర., జూర్న్ ఫీచింగ్, ట్యూఅంప్రీఫ్ట్, ఎవెక్సీటీవ్ ఓఫ్ టెక్స్టు).

భాగం 5: అనువాదం యొక్క ప్రాధాన్యత

భాషల మధ్య మైత్రీ బంధం:

అనేక భాషలలోని గొప్ప రచనలను ప్రపంచానికి అందించేది అనువాదమే.

జాతీయ సాహిత్యానికి అంతర్జాతీయ గుర్తింపు:

తెలుగు రచయితలు (ఉదా: విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, శ్రీశ్రీ, యండమూరి, శివరామకృష్ణ) రచనలకి ఇతర భాషల్లో ప్రచారం లభించేందుకు అనువాదం కీలకం.

విద్యార్థులకు, పరిశోధకులకు సమాచార మార్పిడి:

అనేక రంగాలలో ప్రపంచ జ్ఞానాన్ని అందించేందుకు అనువాదం కీలకమైన వేదిక.

ముగింపు

అనువాదం అనేది ఒక భాషను మరో భాషగా మార్చే సాధారణ ప్రక్రియ కాదు. ఇది భావం, సాంస్కృతిక నేపథ్యం, రచయిత మనోభావాలను మరో భాషలో పునఃసృష్టించే ఒక అత్యున్నత కళ. ఆధునిక సాహిత్యంలో అనేక సమస్యలు ఉన్నప్పటికీ, సరైన దృక్పథంతో, విద్యతో, సృజనాత్మకతతో వాటిని అధిగమించవచ్చు.

ఇలా అనువాదం ద్వారా భిన్న సంస్కృతులు, భిన్న భావనలు, భిన్న వ్యక్తుల మధ్య సంబంధాలను బలపరచవచ్చు. అందుకే అనువాదాన్ని కళగా పరిగణించాలి - ఎందుకంటే భావాన్ని నిశితంగా, అందంగా, అర్థవంతంగా మారుస్తుంది అనువాదమే!

ఉపయుక్త గ్రంథ సూచి:

1. రాచమల్లు రామచంద్రారెడ్డి	అనువాద సమస్యలు విశాలాంధ్ర 1987
2. భార్గవీరావు	సాహిత్యానువాదం ఒక పరిశీలన పాంచజన్య పబ్లికేషన్ 1996
3. డా. ఎస్. అక్కిరెడ్డి	అనువాద సిద్ధాంతాలు మద్రాసు 1989